

שנקל זה 2, תרתי משמע: שני טיפוסים במטבע 2 ש"ח

מאת: פנחס בר-זאב

כאשר הונפק ה"שנקל", מטבע ה-2 ש"ח, לראשונה בדצמבר 2007, הייתה מהחוריו כבר היסטוריה של תקלות ועיכובים בהכנסתו למחוזר שהסתכמו בכונה שלמה וגם פרשייה עסיקת של שישה מטבעות ניסיון שנמסרו בהשאלה לאישיות בכירה בבנק ישראל ובאופן מיסטי נעלמו ללא עקבות. מאוחר יותר עלתה השאלה האם מטבע ה"שנקל" ממש נחוץ לנו. למרות הכמות האדירות של כ-44 מיליון מטבעות שהוטבעה בין השנים התשס"ח ורהתשע"א, לא נראה ה"שנקל" במחוזר בתדריות כמו המטבעות עיריים 1 ו-5 ש"ח, עליהם היה ה"שנקל" אמור להקל. הערכת הזרירה היא שרוב מטבעות ה"שנקל" מאוחסנים במרתפי בנק ישראל ומרכז ההפצה, עקב היעדר ביקוש. העבודה שהטבעת המטבע נסקרה לאחר התשע"א ושלא הوطבעו השנתונים התשע"ב ורהתשע"ג עשויים לחזק תחושה זו. מה גם, כפי שפורסם בסקירה השנתית של מחלקת המטבע לשנת 2011 (האחרונה בעת כתיבת שורות אלה), מוכנסים למחוזר כל שנה פחות "שנקלים".

פרט מעניין נוסף, אשר התגלה רק בשנת 2013, הינו קיום של שני טיפוסים ייחודיים וברורים אשר מוכיח ציון נפרד בקטלוגים, ואם עורך קטלוג קראזה יאמץ את המלכתי, יוקצה מק"ט - KM-433 לטיפוס I אשר ייחודי לשנתון התשס"ח בלבד. לטיפוס II, המכסה את השנתונים

התשס"ח, התש"ע ורהתשע"א, יוקצה מק"ט KM-433.1 או KM-433a, מלוון Kasnoff, היהודי אמריקני חבב ומקטלג מתנדב שהרצה בפניו לפני כ-6 שנים, העביר את כל הנתונים הרלוונטיים לעורך הקטלוג, לקרהת הכנסת העידון במהלך 2015 אשר יראה אור בקי"ז 2014.

מהם ההבדלים בין שני הטיפוסים?

כפי שניתן לבדוק בתמונה הראשונה, השוני העיקרי מتبטא בעיצוב השולליים. בטיפוס I הצד שמאל (התשס"ח בלבד), פינוט השולליים מעוגלות ולהגבהת חריצים יש צורה אובלית כשהחריצים אינם ישרים ונטולי חdots. טיפוס II הצד ימין (התשס"ט – התשע"א) מתאפיין בשולליים בעלי פינות ישרות וגם החירוץ הינו ישר וחד.

הבדלים הצד הפנים (צד הנושא) נראים בתמונה השנייה. קרנות השפע, הרימון והענבים שבטיפוס I (התשס"ח) בצד

שמאל נראים שטוחים, כאשר בטיפוס II (התשס"ט – התשע"א) הצד ימין הם נראים מוגבהים ומעוגלים יותר. בדיקת משקלם של כל השנתונים מגלה כי טיפוס I (התשס"ח) שוקל בממוצע 5.66 גרם. משקלו הממוצע של טיפוס II (התשס"ט – התשע"א) הינו 5.74 גרם. אפשר להסביר את ההפרש של פחות מעשרה גרם בשימוש בפחות חומר גלם בטיפוס I כתוצאה מפיניות השולדים המוגולות. גם נבדקו צד הגב (צד העיר) והעובי של כל השנתונים, אך לא נמצא הבדלים של ממש.

2 ש"ח – נתוני בסיסיים					
שנתון	עיצוב השולדים הצד הפנים	משקל ממוצע גורם	כמות שהוכנסה למחרור *	מייבעה **	
התשס"ח	טיפוס I	5.66	22,700,000	אוטרכט, הולנד	
התשס"ט	טיפוס II	5.74	12,300,000	אוטרכט	
התש"ע	טיפוס II	5.74	5,600,000	אוטרכט	
התשע"א	טיפוס II	5.74	3,300,000	ואנטיא, פינלנד	

* סקירה שנתית 2011: כמות שהוכנסה למחרור בשנה קלנדרית אזרחית מקבילה (התשס"ח = 2008 וכו'). אין נתונים באשר לכמויות ה证实עה לפי שנתון.

** לפי מידע שנמסר טלפונית ע"י בנק ישראל לאמנון, חבר פעיל בפורום collect.co.il. לדעתו של עמית קמרט קיימת סבירות גבוהה יותר שהמטוסות מטיפוס II הوطבעו על ידי המייבעה בפינלנד.

לסיכום, מה גורם להופעת שני טיפוסים שונים כל כך, מייד לאחר השנה הראשונה של הנפקת ה"שנקל"? בהיעדר מידע מבנק ישראל אפשר רק לפנותו על תסריטו, לפיו היה תהליך תכנונו, הכתנו והטבعتו של מطبع ה-2 ש"ח רצוף בתקלות, פסילת דוגמאות ורושמות, וכتوزאה מכך עיכוב של קרוב לשנה בהבנשתו למחרור. השערתי היא שעיל אף שהדוגמא של השנהון התשס"ח (טיפוס I) לא מצאה חן בעניין אנשי מחלקת המطبع, הוחלט בכל זאת לתקדם עם ה证实עה המטבעות כדי לא לגרום לעיכובים נוספים. בהמשך הוכנה הדוגמא שבוסףו של דבר אוישה ועל פיה הوطבעו שאר השנתונים התשס"ט – התשע"א (טיפוס II).

אם ה"שנקל" היה הצלחה או כישلون? האם בסידרת המטבעות החדש – עלייה דוחה בתקשות ועם תכנונה יכול לאחר השלמת הנפקת סידרת שטרות המשורדים החדש – תכלול גם מطبع בעיר 2 ש"ח? ימים יגידו.

**לא צריך להיות כרוכס/or
כדי לנתח כתבה לעלון**

**לסייע לך ו לחברו המערכת
או לנתח כתבת העמומה**